

Leerlijn voor 21ste eeuwse vaardigheden

Remco Pijpers (Kennisset):

‘Wij willen concreter maken hoe je een en ander kunt integreren in het onderwijs’

Jongeren hebben 21ste eeuwse vaardigheden nodig om succesvol te kunnen deelnemen aan de maatschappij van de toekomst. Welke competenties zijn daarbij belangrijk? Welke keuzes maak je als school? En hoe kun je als leerkracht inhoud geven aan lessen in digitale vaardigheden? De theorie biedt scholen richtlijnen en kaders, voor de praktijk zijn lesvoorbeelden handig. SLO en Kennisset denken mee.

DOOR TEFKE VAN DIJK FOTO HUMAN TOUCH PHOTOGRAPY

21ste eeuwse vaardigheden, ook wel 21st century skills genoemd, zijn competenties die leerlingen nodig hebben in de toekomst. In het bestaande model voor 21ste eeuwse vaardigheden (zie afbeelding) gaat het om competenties als **creativiteit**, **samenwerken**, **probleemoplossend vermogen** en **kritisch denken**. Verder is een **betrokken, ondernemende, nieuwsgierige houding** belangrijk. Nationaal Expertisecentrum Leerplan Ontwikkeling (SLO) en Kennisset zijn tot de conclusie gekomen dat het model aan een uitbreiding toe is. De laatste jaren hebben digitale vaardigheden meer aandacht gekregen. In het vernieuwde model komen er enkele belangrijke dingen bij, waaronder de vier componenten **mediawijsheid**, **ICT-basisvaardigheden**, **informatievaardigheden** en **computational thinking**. Tot slot is ook **zelfregulering** van belang bij digitale geletterdheid.

Eigen accenten

Om het leren van 21ste eeuwse vaardigheden op te kunnen nemen in het curriculum, hebben scholen richtlijnen en een kader nodig. Expert kind en digitale media bij Kennisset Remco Pijpers: ‘Er wordt veel over gepraat, we willen het concreter maken. Hoe kun je een en ander integreren in het onderwijs? Daar moet je een leerlijn voor ontwikkelen. Samen met een aantal schoolbesturen maken we op dit moment leerlijnen voor programmeren en digitale geletterdheid. We willen die voor iedereen beschikbaar stellen.’ Scholen kunnen eigen accenten leggen. Je kunt bijvoorbeeld inzetten op mediawijsheid of op creativiteit. ‘Het is verstandig aan te sluiten bij wat je al doet. Iedere school heeft een eigen profiel, talenten en kwaliteiten en maakt eigen keuzes.’

Nieuw leerplankader helpt scholen

Begin 2016 verschijnt ook een nieuw leerplankader Digitale Vaardigheden, ontwikkeld door SLO, met hulp van Kennisset (zie ook *Werken aan 21ste eeuwse vaardigheden in deze special, red.*). Het moet scholen in het basis- en voortgezet onderwijs grote lijnen én praktische handvatten bieden en leerkrachten helpen inhoud te geven aan lessen in digitale vaardigheden. ‘Bij het schrijven van het plan trekken we nauw op met scholen en leerkrachten’, zegt Petra Fisser, curriculumontwikkelaar ICT bij SLO. ‘Hierdoor weten we ook meteen of zij er iets mee kunnen in de praktijk.’ Het gaat nadrukkelijk om een leerplankader en niet om een

leerlijn. Fisser: 'In een leerlijn staat precies beschreven welke onderwerpen er op welke niveaus in welke klassen aan de orde moeten komen. Dat werkt in de praktijk te beperkend.'

Praktische lessen

In die praktijk lopen de digitale vaardigheden van leerlingen nogal uiteen, merkt Monique van der Hoeven, manager onderbouw vo en bovenbouw mbo bij SLO. 'Soms zie je dat leerlingen in groep 5 al informatievaardigheden op gevorderd niveau hebben. Op een andere school zitten leerlingen in groep 7 op beginner-niveau. Een leerplankader geeft scholen en leraren de ruimte de lessen af te stemmen op het niveau van hun eigen leerlingen.' Het kader bevat praktische lesvoorbeelden, maar het is niet de bedoeling dat leerkrachten digitale vaardigheden in losse lesjes geven. Fisser: 'Digitale vaardigheden zijn onderdeel van het leven en het functioneren in de maatschappij. Die vaardigheden gebruik je niet op zichzelf. Bovendien hebben leerkrachten nu soms al het gevoel dat het programma overladen is. Dan zit je niet te wachten op extra lesjes.'

Computational thinking

Het hoeft niet ingewikkeld te zijn om digitale vaardigheden binnen bestaande vakken en lessen aan te bieden, vindt Allard Strijker, curriculumontwikkelaar ICT bij SLO. Sterker nog: soms is het maar een kleine stap. 'Ik was laatst op een school waar leerlingen aan het onderzoeken waren welke autootjes het snelst van een schans zouden rijden: de zwaarste of de kleinste? Dat deden ze heel gestructureerd. Ze proberen eerst dit, dan dat, en dan namen ze weer de volgende stap.

Dat is in feite al een begin van computational thinking, wat weer de basis is van programmeren. Het leerplan moet scholen helpen de verschillende activiteiten in een groter kader te zetten. Strijker: 'Scholen gaan uit enthousiasme soms aan de slag zonder duidelijke uitgangspunten. Dat is jammer. Als activiteiten in verschillende klassen en verschillende leerjaren op elkaar aansluiten, is het rendement veel groter.'

Scholen volop aan de slag

Remco Pijpers is enthousiast over het nieuwe leerplan. 'Het bedrijfsleven komt vaak in het nieuws met een oproep aan het onderwijs om leerlingen voor te bereiden op de 21ste eeuw. Door die berichten lijkt het soms alsof er in het onderwijs weinig op dit gebied gebeurt, maar dat klopt toch echt niet. Integendeel. Veel scholen zijn aan de slag gegaan met onderwijs in 21ste eeuwse vaardigheden. Dit nieuwe leerplankader sluit daar goed op aan en dat is precies wat Kennisnet en SLO willen: samen dingen maken waar het onderwijs verder mee kan.'

Alles wat je moet weten over 21ste eeuwse vaardigheden

Door technologie en digitalisering verandert de maatschappij van een industriële naar een kennis- en netwerksamenleving. In de toekomst gaat technologie een nog grotere rol spelen. Jongeren hebben 21ste eeuwse vaardigheden nodig om hierop voorbereid te zijn. Kennisnet helpt scholen hierbij. Meer weten? Kijk op

kennisnet.nl/digitale-vaardigheden